

سیستم لجستیکی هماهنگ و یکپارچه در سطح نیروهای مسلح

ترجمه و تدوین: سیدمحمد سادات

چکیده

این مقاله ضمن بررسی نقش مدیریت لجستیک در موفقیت‌های نیروهای مسلح، به سیستم موجود لجستیک نیروهای سه گانه ارتش هندوستان نگاهی اجمالی انداخته و نقاط ضعف آنها را مورد ارزیابی قرار داده است، سپس با انجام مطالعات تطبیقی به راهکارهای ایجاد بهبود، اصلاح و رفع نقاط ضعف پرداخته و به مواردی چند از سازمان‌های مورد نیاز در ساختار فعلی ارتش اشاره کرده و در بخش پایانی نتایج حاصل از بحث یکبار دیگر مرور شده است.

۱- مقدمه

باید دانست که اهمیت و اعتبار فعالیت‌های لجستیکی تا آن حد و اندازه نیست که تصور شود، علت اصلی و عامل اساسی شکست ارتش‌های پر قدرت در جنگ‌های معروف دنیا، عدم وجود و فقدان پشتیبانی لجستیکی بوده است؛ زیرا اغلب جنگ‌ها در آینده فوق العاده پیچیده خواهند شد و در این گونه جنگ‌ها بیش از هر چیز، به مهارت‌های سازمانی و خلاقیت و ابتکار، احساس نیاز خواهد شد؛ همچنین در جنگ‌های آینده تأکید عمده و اصلی بر روی عملیات‌های هماهنگ و مشترک در میدان نبرد خواهد بود و دیگر این که در آنها شاهد کاهش مراحل تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی خواهیم بود.

امروزه در محافل علمی و دانشگاهی این اعتقاد وجود دارد که انقلاب و تحول در امور لجستیکی همراه و همگام با وقوع انقلاب و تحول در امور تجاری و بازرگانی می‌باشد. لجستیک در تحولات خود از ابزارهای فناوری اطلاعات نیز استفاده خواهد برد و باید دانست که برای هدایت و رهبری یک انقلاب و تحول در لجستیک نظامی از فناوری اطلاعات نیز استفاده خواهد شد. انقلاب و تحول در لجستیک نظامی باعث می‌شود که نیروهای مسلح در مسیر تکامل و رشد در ایده‌ها و دکرترین‌های لجستیکی قرار گیرند. لجستیک در مفهوم کلی به معنی همکاری و هماهنگی دقیق میان اجزای یک عملیات پیچیده است که دربرگیرنده نیروی انسانی، تسهیلات و ملزومات می‌باشد؛ نقش کلیدی و حساس فعالیت‌های لجستیکی در پشتیبانی از جنگ کاملاً روشن و واضح است، اگرچه، فرماندهان نظامی ترجیح می‌دهند که به طرح‌های استراتژیک و اجرائی بیشتر توجه داشته باشند. اصول اساسی لجستیکی و علم لجستیک که در خلال دوره‌های آموزشی تدریس می‌شوند؛ عبارتند از: آینده نگری، صرفه جویی، انعطاف‌پذیری، سادگی و همکاری.

این اصول تا حدودی مشابه اصول مدیریت در بازرگانی است. اصول مدیریت بازرگانی؛ شامل پیش‌بینی، برنامه‌ریزی، هدایت، هماهنگی و کنترل به منظور دستیابی به خروجی کارآمد در سیستم است.

این ایده‌ها و اصول باعث می‌شوند که قواعد و اصول متمرکز و هماهنگ در مدیریت لجستیک، تکامل یابند. از ویژگی‌های جنگ‌های آینده این است که نه تنها عملیات‌های هماهنگ و مشترک در آنها دیده می‌شود، بلکه یک افزایش در شتاب جنگ نیز دیده خواهد شد.

در آینده، در میدان جنگ شاهد گسترش عمق نبرد و عدم وجود عناصر غیرطبیعی در جبهه‌های جنگ و کاهش دفعات و چرخه تصمیم‌گیری خواهیم بود؛ لذا ضروری و واجب است که یک سیستم پشتیبانی لجستیکی هماهنگ و مشترک را برای نیروهای مسلح ایجاد کنیم. ۲

در مراکز علمی، این مبحث نیز مطرح است که بواسطه وقوع انقلاب در امور تجاری، شاهد وقوع تحول و انقلابی عمیق در امور نظامی نیز خواهیم بود. در این تحول و انقلاب از ابزار فناوری اطلاعات استفاده خواهد شد که این ابزار برای هدایت و کنترل یک انقلاب در لجستیک نظامی بسیار مفید و کارساز خواهد بود.

عمده‌ترین فعالیت لجستیکی، فرآیند تدارک می‌باشد. بیشتر تسهیلات و ملزومات مورد نیاز نیروهای مسلح از داخل کشور تأمین می‌شود. این تسهیلات و ملزومات شامل اقلام، خدمات، سیستم‌های تسلیحاتی و انواع گوناگون کالاها می‌باشد. همچنین فرآیند تدارکات شامل بودجه‌بندی، امور عقد قراردادهای، تولید، ارزیابی و پیگیری می‌باشد.

فعالیت دوم لجستیک شامل ترابری، ذخیره‌سازی، کنترل موجودی، توزیع و مدیریت تأمین می‌باشد.

فعالیت سوم لجستیک شامل پشتیبانی از نیروهای دفاعی، تدارکات مجدد، تعمیر تجهیزات و سیستم‌های تسلیحاتی می‌باشد؛ کاملاً روشن و واضح است که منابع اقتصادی موجود بر روی کل فرآیند لجستیکی تأثیرگذار است و اغلب محدودیت‌ها در میزان

و مقدار بودجه دفاعی است، همچنین همیشه محدودیت‌هایی در تقاضاهای رقابتی و درآمد سرانه نیز وجود دارد؛ بخش اعظم بودجه دفاعی، صرف پشتیبانی نیروهای دفاعی خواهد شد و این در حالی است که حجم کمی از بودجه، صرف امور مدرنیزاسیون می‌شود.

پیدایش و گسترش یک سازمان لجستیک هماهنگ و یکپارچه با هماهنگ کردن سیستم‌های لجستیکی نیروهای سه‌گانه (دریایی، هوایی، زمینی) و پیدایش یک روش پشتیبانی از نیروهای دفاعی باعث ایجاد ارزش افزوده و صرفه جویی در منابع خواهد شد.

۲- بررسی و ارزیابی سیستم موجود

سیستم‌های موجود لجستیکی در نیروهای سه‌گانه، مستقل از یکدیگرند و به صورت جداگانه اداره می‌شوند. بنابراین مشاهده می‌شود که زمینه قابل ملاحظه‌ای برای بهبود اصلاح فرآیند پشتیبانی لجستیکی از طریق اصلاح ترتیبات درون سازمانی وجود دارد. به منظور اثربخشی همکاری درون سازمانی گام‌های زیادی برداشته شده است که از جمله این اقدامات می‌توان به ایجاد کمیته برنامه‌ریزی و مدیریت هماهنگ و مشترک اشاره کرد. نیروهای سه‌گانه دارای نمایندگی در کمیته برنامه‌ریزی و مدیریت می‌باشند. مسئولیت این کمیته آماده‌سازی طرح مشترک مدیریتی به منظور تدارک و پشتیبانی از تحرک کلی و طرح عملیاتی که توسط کمیته برنامه‌ریزی طراحی شده، می‌باشد. پشتیبانی امور مربوط به دبیرخانه، توسط شاخه نظامی وزارت دفاع صورت می‌گیرد. اگر چه تمامی عملیات‌های آینده به صورت مشترک خواهند بود، ولی در حال حاضر هر نیرو صرفاً برای نیازمندی‌های خودش، برنامه‌ریزی کرده و به طور جداگانه عمل می‌کند.

در برخی از کارکردهای لجستیکی ثابت که بر روی میزان کارایی جنگی تأثیرگذار نیستند، قبلاً یکپارچه‌سازی و تمرکز صورت گرفته است. خدمات درمانی، خدمات امور پستی، امور مربوط به مهندسی نظامی، ستادهای تخلیه، مأموریت‌هایی است که از هر سه نیرو پشتیبانی می‌نمایند.

نیروی دریایی و نیروی هوایی در اقلام معمولی مورد استفاده خود، از قبیل مهمات دستی، وسایل نقلیه، فروشگاه‌های عمومی و پوشاک، از خدمات نیروی زمینی استفاده می‌کنند. این اقدامات باعث شده است که صرفه جویی‌های فراوانی صورت گیرد. مع‌ذک، هنوز زمینه‌های متعدد و فراوانی وجود دارد که در آنها نیازمند ایجاد هماهنگی و ادغام در کارها هستیم. در سطح وزارت دفاع دو سازمان مهم در امور لجستیکی وجود دارد که عبارتند از: کمیته تأمین و تولید و شورای تحقیق و توسعه امور دفاعی.

نقش کمیته تأمین و تولید بسیار مهم و اساسی است، زیرا این کمیته در بر گیرنده یک گستره وسیع از سطوح برنامه‌ریزی نیرو و برنامه‌ریزی تجهیزات مرتبط با منابع در دسترس می‌باشد.

کمیته رؤسای ستاد در تمامی زمینه‌ها در موضوعات نظامی، از جمله موارد لجستیکی مشاور وزیر دفاع هستند. در مراکز فرماندهی نیروی زمینی، امور لجستیکی، زیر نظر چهار افسر ارشد ستاد، مدیریت و سازماندهی می‌شوند که عبارتند از: ژنرال آجودانی، ژنرال سر رشته داری، ژنرال تدارکات و رییس ستاد. شاخه رییس ستاد مسئولیت بخش بزرگی از برنامه‌ریزی امور لجستیکی را به عهده دارد، این شاخه تقریباً ۴۰ درصد بودجه ارتش را مصرف می‌کند.

در نیروی هوایی، شاخه امور لجستیکی مسئولیت مدیریت تمامی تجهیزات، مواد و کارکردهای توزیع را به عهده دارد و در ستادهای فرماندهی نیروی هوایی افسر مسئول هوایی و افسر مسئول نگهداری نقش‌های کارکردی مشابه با رئیس ستاد در نیروی زمینی را به عهده دارند.

در نیروی دریایی، رئیس بخش مواد مسئولیت پشتیبانی نگهداری و لجستیکی، تأمین مهمات، پروژه‌های دریایی، مهندسی، سیستم‌های الکترونیکی، تسلیحاتی و تدارک فروشگاه‌ها را به عهده دارد. رئیس بخش پرسنلی مسئولیت‌های مربوط به استخدام نیروهای جدید، شرایط خدمت و خدمات درمانی، پوشاک و خدمات رفاهی بهداشتی را به عهده دارد.

در آینده، در میدان جنگ شاهد گسترش عمق نبرد جبهه‌های جنگ و کاهش دفعات و چرخه تصمیم‌گیری و عدم وجود عناصر غیرطبیعی در خواهیم بود؛ لذا ضروری و واجب است که یک سیستم پشتیبانی لجستیکی هماهنگ و مشترک را برای نیروهای مسلح ایجاد کنیم.

این قضیه باعث می‌شود تا تمام نیروها در صحنه حضور داشته باشند و امور لجستیکی تحت نظارت و کنترل یک نیرو نباشد.

۱-۲- نقاط ضعف

در حال حاضر ما شاهد یک میزان قابل ملاحظه‌ای اختلاف و تفاوت در کارکردهای پشتیبانی نگهداری، ذخیره‌سازی و تدارکات می‌باشیم، این تفاوت‌ها و اختلاف‌ها باعث می‌شود که شاهد فقدان استانداردسازی بوده و شاهد افزایش ذخیره‌سازی بیش از حد باشیم که این امر به نوبه خود باعث افزایش هزینه‌های موجودی می‌شود.

دوباره کاری در برخی زمینه‌های لجستیکی که از سیستم‌ها و اقلام مشابه استفاده می‌کنند وجود دارد، اگرچه برخی دوباره کاری‌ها ممکن است اجتناب‌ناپذیر باشد، مع‌ذلک بهینه‌سازی در برخی زمینه‌های لجستیکی می‌تواند سودمند و مفید باشد. علاوه بر نقاط ضعف سازمانی نقاط ضعف‌هایی در سیاست و زیرساختار لجستیکی مشاهده می‌شود، همچنین یک چشم‌انداز کلی و جامع در لجستیک وجود ندارد و ساختارهای تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری در سطح ملی نیز نامناسب و غیرپاسخگو هستند.

به نظر می‌رسد که سیستم‌های پشتیبانی لجستیکی موجود در سطح ملی و در سطح نیروهای مسلح قدیمی و کهنه بوده و بیشتر برای مدیریت بحران مناسب می‌باشند.

بخش خصوصی در امر تحقیق و توسعه دفاعی نقش خیلی کمی دارد. نقطه ضعف در زیر ساختار لجستیکی دفاعی و در سیستم‌های توزیع و سازمان عمومی غیرجامع برای شکل دهی و تدوین یک طرح بسیج کلی یکپارچه، منعکس می‌شود.

چندین واحد وزارتی دخالت‌کننده در لجستیک دفاعی وجود دارند.

همان‌طور که قبلاً ذکر شد، یک کنترل بورکراتیک فزاینده بر روی تأمین مالی دفاعی وجود دارد. فاصله زمانی تدارکات خیلی طولانی هستند.

تأخیرهای تضعیف‌کننده در امر تصمیم‌گیری در برنامه‌ریزی تولیدی و مالی وجود دارد. برخی از نقاط ضعف عمده و فعلی لجستیک را می‌توان به شرح زیر خلاصه کرد:

۱-۲- در رده‌های بالای وزارت دفاع، الگوی پذیرفته شده کمیته‌های دفاعی، کارکردی می‌باشد که بندرت برای کارکرد مناسب و مساعد به نظر می‌رسد.

روسای نیروها مسئولیت آماده‌سازی از قبل و آمادگی لجستیکی و عملیاتی را به عهده دارند. اما هیچ‌گونه کنترل و اعمال نظری بر روی بودجه و تأمین مواد جنگی ندارند.

۲-۱-۲- ارتباط درونی میان طرح‌های توسعه‌ای ملی و نیازمندی‌های دفاعی وجود ندارد و هیچ سازمانی در سطح ملی برای ارزیابی، هماهنگی و یکپارچه‌سازی نیازهای دفاعی در سطح ملی دیده نمی‌شود. شواهد کمی وجود دارد که نشان دهد که برنامه‌ریزی لجستیکی در سطح ملی هماهنگ با نیازمندی‌های دفاعی صورت می‌گیرد.

۳-۱-۲- نیروهای سه‌گانه فاقد یک دکترین لجستیک عمومی و مشترک و فلسفه پشتیبانی لجستیکی می‌باشند. تعادل و ارتباط درونی محدودی در میان سه نیروی مسلح در زمینه موضوعات لجستیکی وجود دارد.

گاهی اوقات نیز ملاحظات کوتاه‌نظرانه بر روی تصمیم‌گیری، نقش اساسی دارند و باعث تضعیف صرفه‌جویی سازمانی می‌شوند. ۴-۱-۲- یک چندگانگی در بخش‌های لجستیکی وجود دارد و فقدان پشتیبانی لجستیکی متمرکز سبب دوباره کاری و هزینه‌های اضافی می‌باشد.

۵-۱-۲- وجود بخش‌های تدارکات مختلف در نیروهای مسلح و عدم وجود ارتباط و تعامل میان آنها باعث می‌شود که برعکس اصل صرفه‌جویی عمل شود و هزینه‌های زیادی به وجود آید. در برخی اوقات تأخیرهای بورکراتیک منتهی به تدارکات غیرمناسب و غیرکافی می‌شود. فاصله زمانی طولانی تدارکات منتهی به ناکارآمدی‌های کارکردی و ضرر و زیان می‌شود، علی‌الخصوص در زمانی که تغییرات صورت می‌گیرد.

۶-۱-۲- استانداردسازی و کدگذاری وجود ندارد و این مسئله منتهی به دوباره کاری و وجود موجودی‌های بالا می‌شود. چندین رده ذخیره‌سازی وجود دارد که منتهی به افزایش بیش از حد ذخیره‌سازی می‌شود.

۷-۱-۲- تمام نیروهای سه‌گانه باید مسئولیت اتوماسیون در زمینه لجستیکی را به طور جداگانه به عهده گیرند. به عنوان مثال، می‌توان به اتوماسیون موجودی اشاره کرد.

۳- سیستم‌های لجستیک نظامی تطبیقی: ایالات متحده و بریتانیا

در اینجا به طور مختصر به سیستم‌های لجستیک نظامی آمریکا و انگلستان اشاره می‌شود

۳-۱- سیستم‌های لجستیک نظامی

نیروهای مسلح آمریکا دارای یک بخش لجستیک دفاعی مشترک می‌باشند. بخش لجستیک دفاعی، تأمین‌کننده پشتیبانی و خدمات لجستیکی و فنی به تمام شاخه‌های نظامی و چندین بخش نظامی می‌باشد. بخش لجستیک دفاعی، هم در زمان صلح و هم در زمان جنگ فعال است. این پشتیبانی با برنامه‌ریزی مشترک نیروهای مسلح برای تأمین قطعات مورد نیاز سیستم‌های جدید تسلیحاتی شروع شده و در خلال تولید گسترش یافته و با انهدام موادی که دیگر مورد نیاز نیستند به پایان می‌رسد. کشورهای پیشرفته تلاش‌های زیادی صورت گرفته است که اقلام تسلیحاتی، از قبیل مهمات نیروی دریایی، مهمات توپخانه و تانک‌های مشابه، استاندارد و یکنواخت شوند.

بخش لجستیک دفاعی بزرگ‌ترین قسمت تحت نظارت وزارت دفاع می‌باشد. مسئولیت این بخش تهیه سلاح و دیگر مواد لازم می‌باشد.

اصلی‌ترین هدف تأسیس این بخش در سال ۱۹۷۷ ایجاد تمرکز در مدیریت پشتیبانی لجستیک عادی و معرفی فعالیت‌های مدیریت مالی بوده است.

بخش لجستیک دفاعی محصول تکامل قسمت تأمین دفاعی است که وظیفه آن نگهداری از کالاها برای نیروهای سه گانه می‌باشد.

بعد از تصویب قانون گلدواتر و اسمیت در سال ۱۹۸۶ که موضوع این قانون ایجاد وحدت در بین نیروهای مسلح آمریکا بود، بخش لجستیک دفاعی مأموریت مضاعف کارکردهای مدیریت تمام قراردادهای را نیز عهده دار شد. تمامی دپوهای توزیع نیروهای مسلح در قالب یک دپو ادغام شدند.

تمامی دپوها در سیستم توزیع مواد به یکدیگر متصل و ادغام شدند که هدف از این کار کاهش هزینه، از جمله هزینه‌های سربار بوده که زیر نظر فرماندهی بخش لجستیکی دفاعی قرار گرفتند.

۳-۲- سیستم‌های لجستیک نظامی انگلستان

قانون لایحه تجدید نظر دفاعی استراتژیک انگلستان در سال ۱۹۹۸ تأکید عمده خود را بر روی پشتیبانی لجستیکی قرار داده است. این تجدید نظر شامل یک بررسی و ارزیابی مجدد و عمیق از ساختارها و عملکرد بخش‌های دفاعی موجود می‌شد. در قانون تجدید نظر دفاعی، یک پست جدید ایجاد شده که این پست ریاست لجستیک دفاعی نام دارد که از آوریل ۱۹۹۹ کار خود را آغاز کرده است.

مأموریت فردی که در این جایگاه قرار می‌گیرد سازماندهی مجدد پشتیبانی لجستیک هر نیرو در قالب سازمان لجستیک با پاسخ‌گویی اصلاح شده می‌باشد.

وظایف و مسئولیت‌های سپرده شده در بریتانیا شامل موارد زیر می‌باشد:

ایجاد یک سازمان لجستیکی متحد و یکپارچه؛

هماهنگ کردن سیستم‌های لجستیک و اشاعه و گسترش بهترین فعالیت‌ها؛

ایجاد یک روش عادی و معمولی برای پشتیبانی نیروهای خط مقدم بدون تضعیف نیازهای متنوع و ضروری عملیات‌های

پشتیبانی در زمین و هوا و دریا؛

اطمینان یافتن از یک روش عادی و معمولی در صنعت لجستیک در زمینه پشتیبانی.

۴- زمینه‌های یکپارچگی درون سازمانی

ایجاد یک سازمان شبیه بخش لجستیک دفاعی در آمریکا یا سازمان لجستیک دفاعی در سطح نیروهای سه گانه، سودمند می‌باشد. نقش و وظیفه یک چنین سازمانی ایجاد هماهنگی در نیازمندی‌های پیچیده لجستیکی نظامی می‌باشد.

ما در سطح ملی نیز به یک سازمان متحد و یکپارچه برای هماهنگ ساختن زیر ساخت‌ها و نیازهای لجستیک دفاعی و لجستیک غیرنظامی نیازمندیم.

مسئولیت آن بخش از خدمات لجستیکی که برای یک نیروی ویژه مورد نیاز است، باید به عهده خود نیرو گذارده شود. به این نوع لجستیک اصطلاحاً لجستیک اجرائی گرفته می‌شود.

برخی از ایده‌های لجستیکی که در آن به یکپارچگی و تکامل بین سازمانی تأکید شده است در ادامه مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد. باید به این نکته توجه داشته باشیم که این روش، روشی است که به کار بستن آن باعث کاهش هزینه‌های پشتیبانی و مدرنیزاسیون نیروها می‌شود. مثال‌های ریاضی فراوانی برای معرفی روش سیستم‌های متمرکز وجود دارد. در گذشته سیستم‌های مشترک فراوانی در سطح نیروهای سه گانه وجود داشته است که می‌توان به سیستم‌های موشکی، راداری و مخابراتی اشاره کرد. هدف از استفاده و انتخاب سیستم‌ها و روش‌ها در توسعه متمرکز، استفاده از آن در هوا، زمین و یا دریا می‌باشد.

به علاوه، هدف از آن، دارا بودن یک تعداد وسیع از زیرسیستم‌های معمولی در بین سه نیرو می‌باشد. یکی از دل‌مشغولی‌ها و علاقه‌مندی‌های یک فرد لجستیکی امور طراحی، توسعه، قابلیت پشتیبانی و قابلیت اعتماد تجهیزات و سیستم‌های تسلیحاتی می‌باشد. همچنین وی هزینه‌های کل چرخه عمر تجهیزات را مورد توجه قرار می‌دهد. یکپارچه‌سازی و ادغام برخی امور در بین سه نیرو و گسترش آنها در فرآیند پیچیده طراحی، توسعه، آزمون و تولید تجهیزات و سیستم‌ها برای نیروهای مسلح

یقیناً یکی از نیازهای ادغام و اشتراک عمل در بین نیروهای سه گانه، سازمان‌های تأیید کیفیت و تضمین کیفیت است که در حال حاضر در این زمینه‌ها نقاط ضعف و کاستی‌هایی وجود دارد.

تدارکات و تهیه تجهیزات و سیستم‌های تسلیحاتی (علی‌الخصوص موارد مشابه) باید به صورت متمرکز صورت بگیرد، یک چنین فرآیندی منتهی به بهینه‌سازی پشتیبانی دفاعی، مانند تلاش تحقیق و توسعه می‌شود و باعث تضمین قابلیت عملکرد داخلی سیستم‌ها شده و منجر به تمرکز سریع می‌گردد. این ایده قابل کاربرد برای توسعه سیستم‌های راداری، سیستم‌های تسلیحاتی و سیستم‌های جنگ الکترونیک می‌باشد.

استانداردسازی (یکنواخت‌سازی) زمینه‌ای دیگری است که در صورت کاربرد در یکپارچگی درون سازمان منجر به کاهش هزینه‌های موجود خواهد شد.

مقدار تقریبی موجودی نیروهای سه گانه بالغ بر ۱/۲ میلیون قلم کالا می‌باشد. تنوع گسترده تجهیزات به دست آمده از منابع بومی و صادرات - واردات به پیچیدگی مدیریت موجودی می‌افزاید.

در گام نخست تا آنجا که امکان‌پذیر است کاهش تنوع تجهیزات مشابه در نیروهای سه گانه بدون این که باعث تضعیف کارایی جنگی این نیروها شود، اقتصادی خواهد بود. به عنوان مثال، کاهش انواع مختلف وسایل نقلیه معمولی و عادی در سه نیرو برای حمل‌ونقل و ترابری امکان‌پذیر است.

یک هیأت مدیره استانداردسازی در سال ۱۹۶۲ برای دستیابی به این هدف تأسیس شده است. مع‌ذک‌ک علیرغم وجود این هیأت مدیره، دسترسی به استانداردسازی در یک حالت مناسب امکان‌پذیر نبوده است.

در کشورهای پیشرفته تلاش‌های زیادی صورت گرفته است که اقلام تسلیحاتی، از قبیل مهمات نیروی دریایی، مهمات توپخانه و تانک‌های مشابه، استاندارد و یکنواخت شوند.

تأکید و اصرار بر روی داشتن مجموعه‌ها و زیر مجموعه‌های معمولی است به نحوی که نیازمندی‌های قطعات یدکی ذخیره و نگهداری شده کاهش یابد.

ما دارای بیش از ۲۰ نوع سلاح ۷/۶۲ می‌باشیم. این فقدان و کمبود استانداردسازی و یکنواخت‌سازی باعث ایجاد مشکلاتی در ذخیره‌سازی شده است.

مشکل دیگری که باید توسط یکپارچگی درون سازمانی حل و فصل شود کمبود و فقدان کدگذاری اقلام مختلف، تجهیزات و قطعات یدکی آنها می‌باشد.

ابزارهای فناوری اطلاعات بر هر دو زمینه نظامی و غیرنظامی به صورت همه جانبه تأثیر گذاشته است. هیچ زمینه‌ای از تلاش‌های انسانی وجود ندارد که در آن فناوری اطلاعات حضور نداشته باشد.

در بین ۱/۲ میلیون قلم کالایی که در بالا ذکر شد، تعداد زیادی از اقلام و تجهیزات در میان موجودی سه نیرو وجود دارد که دارای ویژگی‌ها و خصوصیات مشابه می‌باشند. اما مشاهده می‌شود که هر کدام دارای نام‌ها و شماره‌های مختلف می‌باشند. نتیجه

یک چنین وضعیتی این است که هزینه‌های ذخیره‌سازی اضافی افزایش می‌یابد و موجودی‌ها نیز غیرقابل مدیریت می‌شوند و زمان‌های عدم پاسخگویی در زنجیره لجستیک افزایش می‌یابد. عقیده بر این است که نیروهای مسلح در فرآیند تکامل، نیازمند یک کتابچه راهنمای مشترک برای شناسایی تجهیزات هستند و این تلاش کدگذاری به پیروی از تلاش‌های مشابه انجام شده توسط سازمان‌های نظامی پیشرفته می‌باشد.

همچنین می‌توان با رایانه‌ای کردن و اتوماسیون روند کدگذاری موجودی‌ها و میزان بهره‌وری را بالا برد. وزارت دفاع بریتانیا دارای یک بخش تدارک دفاعی برای تأمین نیازمندی‌های مواد نیروهای سه گانه بوده و وزارت دفاع آمریکا دارای یک بخش لجستیکی دفاعی برای انجام وظایف مشابه می‌باشد که مأموریت آنها عقد قرارداد مواد و تجهیزات مختلف می‌باشد.

در زمینه مورد نظر ما، نیازمندی‌های مواد هر سه نیرو تقریباً مشابه بوده و اختلافات موجود بسیار کم است. مع‌ذک، هر سه نیرو دارای روش‌ها و رویه‌های مختلف برای تدارک مواد و ملزومات می‌باشند. اگر چه در برخی مناطق، نیروهای هوایی و نیروی دریایی از خدمات دپوهای نیروی زمینی برای امور سوخت رسانی، روغن، روان‌کننده‌ها، تأمین جیره غذایی استفاده می‌کنند. وجود یک بخش تدارکات، مقرون به صرفه خواهد بود و باعث اصلاح و بهبود کنترل کیفیت شده و باعث کارآمد شدن سطوح ذخیره‌سازی و کنترل موجودی می‌شود.

این بخش تدارکات روبه عمومی و کلی را برای تأمین، ذخیره‌سازی و توزیع معرفی می‌کند که نه تنها اقتصادی است بلکه برای مصرف‌کننده و فروشندگان نیز سودمند است.

دیگر زمینه اشتراک، در زمینه انبارداری اقلام مشترک نیروهای سه گانه می‌باشد. دپوهای معمولی در عقبه یا حتی در خط مقدم وجود دارند که وجود آنها به شرایط منطقه عملیاتی و یا برخی از کالاهای جانبی، مانند نفت خام بستگی دارد که این موارد را می‌توان به صورت مشترک عمل نمود.

۵- وقوع انقلاب و تحولی عمیق و جدی در لجستیک نظامی

ابزارهای فناوری اطلاعات بر هر دو زمینه نظامی و غیرنظامی به صورت همه جانبه تأثیر گذاشته است. هیچ زمینه‌ای از تلاش‌های انسانی وجود ندارد که در آن فناوری اطلاعات حضور نداشته باشد.

در لجستیک نظامی با استفاده یکپارچه و همه جانبه از ریزتراشه ۳ فناوری‌های مرتبط با آن انقلابی صورت گرفته است. انقلاب در لجستیک نظامی با پیشرفت‌های شگرف و خیره‌کننده در سیستم‌های فرماندهی، کنترل، مخابرات، رایانه، اطلاعات، نگهداری، مراقبت و شناسایی همراه می‌باشد، در حالی که جهت‌گیری عمده در انقلاب نظامی بر روی تسلط و تفوق اطلاعاتی، برتری در میدان جنگ و پشتیبانی آتش دقیق با برد طولانی می‌باشد، جهت‌گیری انقلاب در امور لجستیکی بر روی وضوح اموال کل، پاسخ‌گویی به موقع و لجستیک متمرکز می‌باشد. همچنین بیشتر افراد بر این باورند که انقلاب در امور لجستیکی پیش شرط انقلاب در امور نظامی است.

در محیط نیروهای مسلح، برای هدایت انقلاب در امور لجستیکی، تلاش‌هایی صورت گرفته است. استفاده از رایانه‌ها و اتوماسیون توسط سه نیرو به شدت دنبال می‌شود. اگر چه، نیروی دریایی که کوچک‌ترین نیرو در میان نیروهای سه گانه می‌باشد، توانسته است دپوهای لجستیکی خود را از طریق یک شبکه به هم مرتبط کند و روش‌های کنترل موجودی رایانه‌ای شده را برقرار نماید، هنوز هم برای تکامل در ارتباطات بین سازمانی در مقایسه با دو نیروی دیگر فرصت‌های فراوانی دارد.

نیروی هوایی گام‌های مهمی را برای متمرکز ساختن سیستم‌های مستقیم مدیریت مواد برداشته است. نیروی هوایی اقدام به عقد یک قرارداد ۲۵ میلیون دلاری با شرکت خدمات مشاوره‌ای «تاتا» ۴ برای انجام یک پروژه پنجساله با هدف رایانه‌ای کردن دپوهای تجهیزات و دپوهای تعمیرات کرده است.

در همین حال، نیروی زمینی دارای یک طرح کنترل موجودی رایانه‌ای است که انتظار می‌رود باعث صرفه‌جویی ۴۰۰ میلیون دلاری شود.

صرفه‌جویی‌های به دست آمده به خاطر کاهش هزینه‌های حمل‌ونقل، کاهش موجودی‌های کهنه، استفاده از ضایعات می‌باشد. همچنین انتظار می‌رود که این اقدام باعث کاهش زمان خواب تجهیزات و بهبود اصلاح مدیریت و پاسخگویی شود. پروژه کنترل موجودی رایانه‌ای یک گام مهم به طرف کارآمد ساختن تأسیسات مختلف تدارکات می‌باشد.

این طرح نه تنها باعث تکامل یک شبکه لجستیکی مشترک بین سازمانی می‌شود، بلکه باعث پیدایش یک کاربرد مشترک فناوری جدید و ایده‌های جدید می‌شود.

۶- تمرکز و یکپارچگی لجستیک دفاعی در سطح ملی

با یکپارچگی در زیرساختار و نیازهای لجستیکی مشابه در سه نیرو، دستیابی به کارایی عملیات‌ها و متمرکز ساختن و یکپارچه کردن نیازهای لجستیکی دفاعی و غیردفاعی در سطح ملی فراهم می‌شود.

در آغاز پیدایش فناوری عصر اطلاعات، یک سطح وسیعی از همگرایی بین برخی از نیازمندی‌های بخش‌های دفاعی و غیرنظامی بوجود آمد. برخی از فناوری تولید شده برای سازمان‌های نظامی به طور موفقیت‌آمیزی برای امور تجاری غیرنظامی بکار رفت. در هندوستان، سیستم و زیرسیستم‌های فراوانی مخصوصاً در زمینه‌های الکترونیک، مخابرات، اتوماسیون و ترابری وجود دارد که می‌تواند به صنعت دفاعی و غیرنظامی کمک کند.

از آن جا که، همیشه محدودیت‌هایی برای دستیابی به صرفه‌جویی اعمال می‌شود، تأمین نیازهای نظامی و غیرنظامی در یک جایگاه مشترک قرار می‌گیرند.

ساختار متمرکز اولاً باعث استفاده مضاعف از تحقیق و توسعه در جهت نیازهای مشترک می‌شود، ثانیاً باعث هدایت صنعت به طرف استفاده مضاعف از تولید مهندسی و پشتیبانی مشترک می‌شود. ثالثاً، ساختار متمرکز باعث افزایش استفاده و بهره‌برداری از تجهیزات، بهره‌برداری قطعات، مواد و غیره می‌شود. برای مثال، حجم وسیعی از وسایل نقلیه و شبکه‌های مخابراتی در بخش‌های دفاعی و غیرنظامی مشترک هستند. تسهیلات تعمیر و نگهداری برای یک چنین وظایفی را می‌توان به تدریج کاهش داد.

یک سطح قابل ملاحظه‌ای برای خصوصی‌سازی تسهیلات پشتیبانی در نیروهای دفاعی، از قبیل پوشاک، جیره‌های غذایی، سوخت، وسایل نقلیه، تجهیزات دارای فناوری پایین یا متوسط همچنین پشتیبانی تجهیزات، ماشین‌آلات و وسایل نقلیه، وجود دارد. همچنین احساس می‌شود که با وقوع پیشرفت‌های جدید در فناوری، قابلیت در دسترس بودن سیستم‌های فوق‌العاده قابل اعتماد و معتبر در بخش غیرنظامی زیاد شود. علاوه بر اشتراک رو به رشد فناوری غیرنظامی و نظامی، انقلاب در لجستیک نظامی با پیشرفت‌های شگرف و خیره‌کننده در سیستم‌های فرماندهی، کنترل، مخابرات، رایانه، اطلاعات، نگهداری، مراقبت و شناسایی همراه می‌باشد.

مواردی برای توسعه و کاربرد تولید انعطاف‌پذیر آنها به وجود آمده است. کشور پاکستان دارای یک شورای لجستیکی ملی است که مسئولیت این شورا، بسیج کل مردم در زمان وقوع جنگ، مخصوصاً در جهت رفع نیازهای حمل‌ونقل و ترابری می‌باشد. بریتانیا یک شرکت به نام شرکت فناوری دفاعی با مسئولیت محدود برای انتقال فناوری نظامی به بخش غیرنظامی تأسیس کرده است.

کشور فرانسه یک شورا در سطح وزیران برای انجام مطالعات پیشرفته برای اهداف دوگانه، تأسیس و ایجاد کرده است. در سال ۱۹۸۷، فرانسه یک گروه کاری را برای تشویق ابتکار در زمینه‌های دفاع غیرنظامی و تأسیس یک صندوق ویژه برای چنین فعالیت‌هایی ایجاد کرده است.

بیشتر کشورهای پیشرفته دارای بخش‌های مختلفی برای افزایش زیرساختار لجستیکی دفاعی و غیرنظامی هستند. تعدادی از ۳۹ کارخانه مهمات‌سازی در حال حاضر هنوز محصولات با ارزش، از قبیل یونگا و منیان و برخی اقلام نساجی و پوشاک را بیش از اندازه تولید می‌کنند. نیروهای دفاعی یک بازار جذب برای یک چنین هزینه‌های زائدی می‌باشند. بنابراین، وزارت دفاع نباید وابسته به پایگاه صنعتی کهنه و یارانه‌ای باشد.

۷- سازمان‌های پیشنهادی

به طور کلی می‌توان سازمان مشخصی برای دستیابی به اهداف مورد بحث پیشنهاد نمود که در ادامه مطرح می‌شوند.

۱-۷ شورای لجستیکی ملی

در سطح ملی، تأسیس و ایجاد یک شورای لجستیکی ملی، مانند شورای توسعه ملی، ضروری به نظر می‌رسد. در این شورا وزیر دفاع به عنوان رئیس باید ایفاء نقش کند و هر سه نیرو دارای نمایندگانی در این شورا باشند و این شورا باید دارای نمایندگی از

وزارت امور اقتصادی و دارایی، هیأت توسعه صنعتی، وزارت علوم و فناوری و نمایندگانی از فدراسیون اتاق بازرگانی و صنعت و کنفدراسیون صنایع باشد .

این فهرست یک فهرست جامع نیست، ممکن است، اعضای دیگری وجود داشته باشند که مستقیماً با زیرساختار لجستیکی در ارتباط باشند و حضور آنها در این فهرست ضروری باشد .

شورای ملی لجستیکی در طرح‌های لجستیکی پنجساله، هماهنگ با طرح‌های ملی پنجساله به سمت تکامل حرکت می‌کنند و این شورا باید در یک دوره طولانی 10 تا 15 ساله شکل و تکامل یابد .

این نکته واضح و روشن است که لجستیک دفاعی و توسعه زیرساختار آن باید به عنوان قسمتی از یک توسعه و تعهد ملی مورد توجه قرار گیرد. مأموریت عمده شورای ملی لجستیک حصول اطمینان از استفاده بهینه و مطلوب از منابع ملی و دستیابی به امکانات مقرون به صرفه است .

اهداف دیگر شورای لجستیک ملی در چارچوب زیر است :

*کار کردن برای دستیابی به تمرکز و یکپارچگی نظامی، غیرنظامی و صنعتی، در خطوطی که در این مقاله بحث شد .

*تعیین یک چارچوب وسیع و گسترده از زیرساختار لجستیکی توسعه کشور برای تأمین اهداف ملی .

*تمرکز بر روی زمینه‌هایی، از قبیل رهایی از بحران‌های ملی، بسیج حمل‌ونقل ملی و صنعتی و ساختار ارتباطی در خلال جنگ .

*کنترل تجهیزات و نیازمندی‌های مواد .

۲-۷- سازمان در سطح وزارت دفاع و درون سازمانی

در سازمان لجستیک به یک بخش لجستیکی دفاعی، از قبیل آن چه در ایالات متحده و در بریتانیا وجود دارد، برای هماهنگ کردن تلاش‌های نیروهای سه گانه، نیاز است .

بخشی به عنوان لجستیک دفاعی را می‌توان برای یکنواخت‌سازی و تمرکز تأسیس کرد، به طوری که این بخش در سطح وزارت دفاع شکل دهنده یک دکترین لجستیکی باشد و به عنوان ارزیابی‌کننده فعالیت‌های کمیته‌های مختلف، برقراری ارتباط با شورای ملی لجستیک و هماهنگ‌کننده بسیج دفاع ملی و منابع صنعتی عمل نماید .

بخش لجستیک دفاعی، در حالت ایده‌آل، زیر نظر وزارت دفاع قرار دارد. به ویژه در هنگامی که تمرکز در ستادهای فرماندهی نیروهای مسلح با وزارت دفاع اتفاق افتد .

مأموریت و اهداف اساسی و اصلی بخش لجستیکی دفاعی در زیر خلاصه شده است :

ایجاد روش‌های استانداردسازی، کدگذاری، مدیریت تجهیزات و سیستم‌ها و روش‌های متمرکز در امور لجستیکی؛

شکل‌گیری تدارک مشترک و رویه عقد قرارداد با انجام بهترین اقدامات ممکن در متمرکز کردن و یکپارچه نمودن

کشور پاکستان دارای یک شورای لجستیکی ملی است که مسئولیت این شورا، بسیج کل مردم در زمان وقوع

جنگ، مخصوصاً در جهت رفع نیازهای حمل‌ونقل و ترابری می‌باشد .

*تدارکات دفاعی با نمایندگی از سه نیروی مسلح برای دستیابی به صرفه جویی در هزینه‌ها؛

* تمرکز و یکپارچه کردن سیستم‌های تعمیر و نگهداری، دپوهای نظامی و حمل‌ونقل بین سه نیروی مسلح؛

* برقراری ارتباط با بخش غیرنظامی برای تمرکز و یکپارچه‌سازی منابع غیرنظامی؛

بهره‌برداری از ابزارهای فناوری اطلاعاتی برای مدیریت متمرکز و یکپارچه لجستیکی با تأکید بر قابلیت عملکرد درون سازمانی و قابلیت در میان نیروهای سه گانه

بخش لجستیکی دفاعی در موقعیتی قرار دارد که به ارزیابی و بررسی عملکرد کارخانه‌های مهمات‌سازی، تعهدات بخش دفاعی عمومی، هیأت مدیره استانداردسازی و یکنواخت‌سازی و دیگر سازمان‌ها می‌پردازد .

بخش لجستیکی دفاعی جایگزین رویه‌های فعلی مدیریت دفاع که تا کنون تا حد وسیعی ناکارا بوده، می‌شود .

همیشه در مقابل وقوع تغییر، مقاومت‌هایی وجود دارد، اما اینک زمان لازم برای اتخاذ تصمیمات پویا و جسورانه مدیریت مقرون به صرفه دفاعی فرا رسیده است.

۸- نتیجه‌گیری

آنچه که به عنوان نتیجه‌گیری از این مقاله تحقیقی می‌توان به آن اشاره کرد، این است که یکی از زمینه‌های مهمی که در آن می‌توان در میان سه نیروی مسلح هماهنگی و اشتراک برقرار ساخت مقوله امور لجستیکی است . اصول زمان جنگ و اصول مقوله لجستیکی نشان می‌دهد که یک تلاش لجستیکی متمرکز و مشترک هم در سطح ملی و هم در سطوح سازمان‌های مسلح به کارآمدی خروجی کمک خواهد کرد. نقاط ضعف زیادی در سازمان ما برای امور لجستیکی، رویه‌های تدارک، مدیریت تجهیزات و دیگر زمینه‌های مدیریت لجستیک وجود دارد . لجستیک دفاعی یک موضوع پیچیده بوده و می‌بایستی به دقت مورد مطالعه و بررسی قرار گیرد. هر گونه هزینه‌های ضایعاتی در این زمینه جزو هزینه‌های توسعه و مدرنیزاسیون نیروهای دفاعی است و از منابع محدود بودجه‌ای محسوب می‌شود .

در روش فعلی که هر نیرو خود به تنهایی دارای مدیریت لجستیک مستقل می‌باشد، شاهد دوباره کاری‌های اجتناب‌ناپذیر، فقدان استانداردسازی و کدگذاری هستیم. تأکید بر روی سیستم‌ها و روش‌های متمرکز مدیریت تجهیزات نیز به تنهایی کافی نیست . کثرت و تعدد بخش‌های تدارکاتی و دیگر بخش‌های لجستیکی برای دستیابی به بهترین ارزش پولی، مناسب و مساعد نیستند . از مزیت‌های فناوری اطلاعاتی به نحو احسن و مناسب بهره‌برداری نمی‌شود . هر سه نیروی مسلح به طور جداگانه سیستم‌های لجستیکی خودشان را ایجاد کرده و اداره می‌کنند، بدون این که قابلیت هماهنگی و قابلیت عملکرد درون سازمانی در آنها وجود داشته باشد. موارد مشترک زیادی در لجستیک میان سه نیرو وجود دارد که قابل استفاده به صورت مشترک و یکپارچه توسط نیروها می‌باشد . اگر اشتراک یا یکپارچه‌سازی برای مدیریت کردن و هدایت کردن، یک ضرورت و نیاز باشد، بنابراین هدایت و کنترل در قالب یک انقلاب در لجستیک نظامی ضروری و نیاز می‌باشد . هندوستان باید از فرآیندهای لجستیکی دیگر کشورها درس گرفته و یک سازمان جدید شبیه بخش‌های لجستیکی دفاعی برای متحد ساختن و هماهنگ کردن تلاش‌های لجستیکی سه نیروی مسلح را معرفی و ارائه کند . سیستم‌های لجستیکی و روش‌های سه نیروی مسلح باید هماهنگ شود و در سطح ملی زیرساختار لجستیکی غیرنظامی و نظامی یکپارچه و هماهنگ گردد . همچنین یک گستره قابل ملاحظه به منظور خصوصی‌سازی تسهیلات پشتیبانی دفاعی و دستیابی به صرفه جویی وجود دارد که باید به آن همت گمارد تا از هدر رفتن سرمایه جلوگیری شود .

پاورقی‌ها

1- Information Technology

۱- منظور از سیستم پشتیبانی متمرکز الزاماً تمرکز فیزیکی نیست بلکه تمرکز در هدایت و رهبری مدنظر است .

3- MicroChip

4- Tata

منبع

1- Joint and Integrated Logistics System For the Defence Services. Brigdier Vinod Anand , Senior Fellow